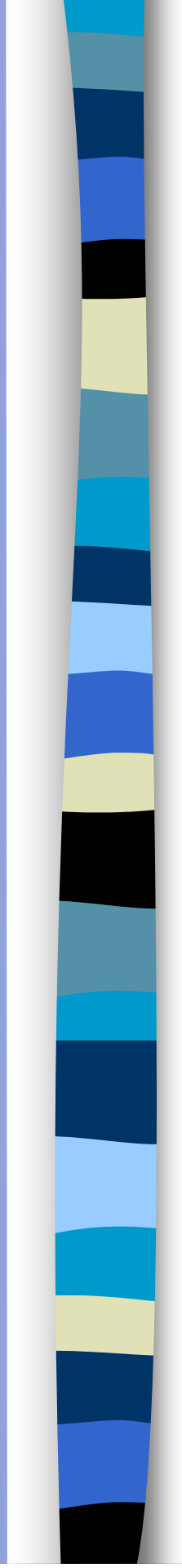

Odpadki: problem ali izziv?

Erika Oblak

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

p.p. 4440, Resljeva 20, 1000 Ljubljana

Tel.: 01 439 7100, Faks: 01 439 7105

www.umanotera.org, info@umanotera.org

Razlike med sežigalnicami in sosežigom v cementnih pečeh

Cementne peči uporabljajo mešanice različnih virov energije

	Fr	Ne
Trdna goriva (premog, naftni koks, katran)	69%	69%
Mazut in plin	4%	14%
Sekundarna goriva		
Odpadna olja*	9,4%	9%
Drugi nevarni odpadki (barve, laki, čistila) *	10,6%	
Kostna moka	4,5%	
Odpadne gume in nenevarni odpadki	2,5%	8%

Zaradi ugodnejših cen se je količina odpadkov sežganih v cementnih pečeh v letih 1996 – 1999 povečala za 10% (Francija)

Vir: Evropska komisija: Critical Review of Existing Studies and Life Cycle Analysis on the Regeneration and Incineration of Waste Oils (december 2001)
Navedeni podatki se nanašajo na leto 1999

Razlike med sežigalnicami in sosežigom v cementnih pečeh

Količine in sestava odpadkov, namenjenih v sežigalnice	Količina (t/letno)
Odpadki	
Mešani komunalni odpadki	76.000
Živalski stranski proizvodi	19.000
Blata čistilnih naprav*	70.000
Bolnišnični, zdravstveni in veterinarski odpadki*	3.000
Embalaža, ki ni komunalni odpadek	26.000
Biogeni/zeleni odpadki	147.000
Papir in karton	63.000
Plastika	82.000
Les	33.000
SKUPAJ	519.000

Kapacitete dveh slovenskih cementarn za sosežig dela teh odpadkov znaša 140.000 ton / letno

Vir: MOPE, Operativni program odstranjevanja odpadkov s ciljem zmanjšanja količin odloženih biorazgradljivih odpadkov za obdobje do konca leta 2008

Razlike med sežigalnicami in sosežigom v cementnih pečeh

- za sosežig v **cementnih pečeh** so primerne zgolj **določene vrste** odpadkov z visoko kurilno vrednostjo
- zakonodaja, ki ureja dovoljene **emisije** in nadzor je za **cementne peči manj stroga**
- zakonodaja, ki ureja gibanje odpadkov med državami EU loči med odpadki, namenjenimi v **odstranjevanje** in odpadki, namenjenimi v **predelavo**
- predelava vključuje recikliranje in sežig s pridobivanjem energije
- država 'izvora odpadkov' mora o vsaki pošiljki **obvestiti** 'ciljno državo'
- država **lahko zavrne** pošiljke odpadkov, ki so namenjeni v **odstranjevanje**
- država lahko **zavrne** pošiljko odpadkov, ki so namenjene v sežig s pridobivanjem energije **zgolj v natančno določenih primerih**
- pošiljka **mešanih komunalnih odpadkov** ponavadi šteje kot pošiljka za **odstranjevanje** in zato ji država lahko nasprotuje
- pošiljka odpadkov za **cementne peči** ponavadi šteje za **predelavo** in ji država **ne more nasprotovati**

Viri:

Regulation 259/93

Court of Justice, case C-458/00 Commission v. Luxembourg (2003) ECR I-1553

Court of Justice, case C-228/00 Commission v. Germany (2003) ECR I-1439

Zakaj sploh razmišljati o odpadkih?

Joke Waller-Hunter, direktor za okolje pri OECD (1999):

- v državah OECD je rast skupnih količin odpadkov v razmerju 1 : 1 z rastjo BDP
- 40% rast BDP leta 1980 je spremljala 40% rast količin komunalnih odpadkov
- pričakovana rast BDP do leta 2020 je 70 - 100%

Si lahko zamislimo svet v katerem bi bila količina komunalnih odpadkov za 70 - 100% večja od današnje?

Trajnostna raba naravnih virov ?

Zmanjševanje porabe naravnih

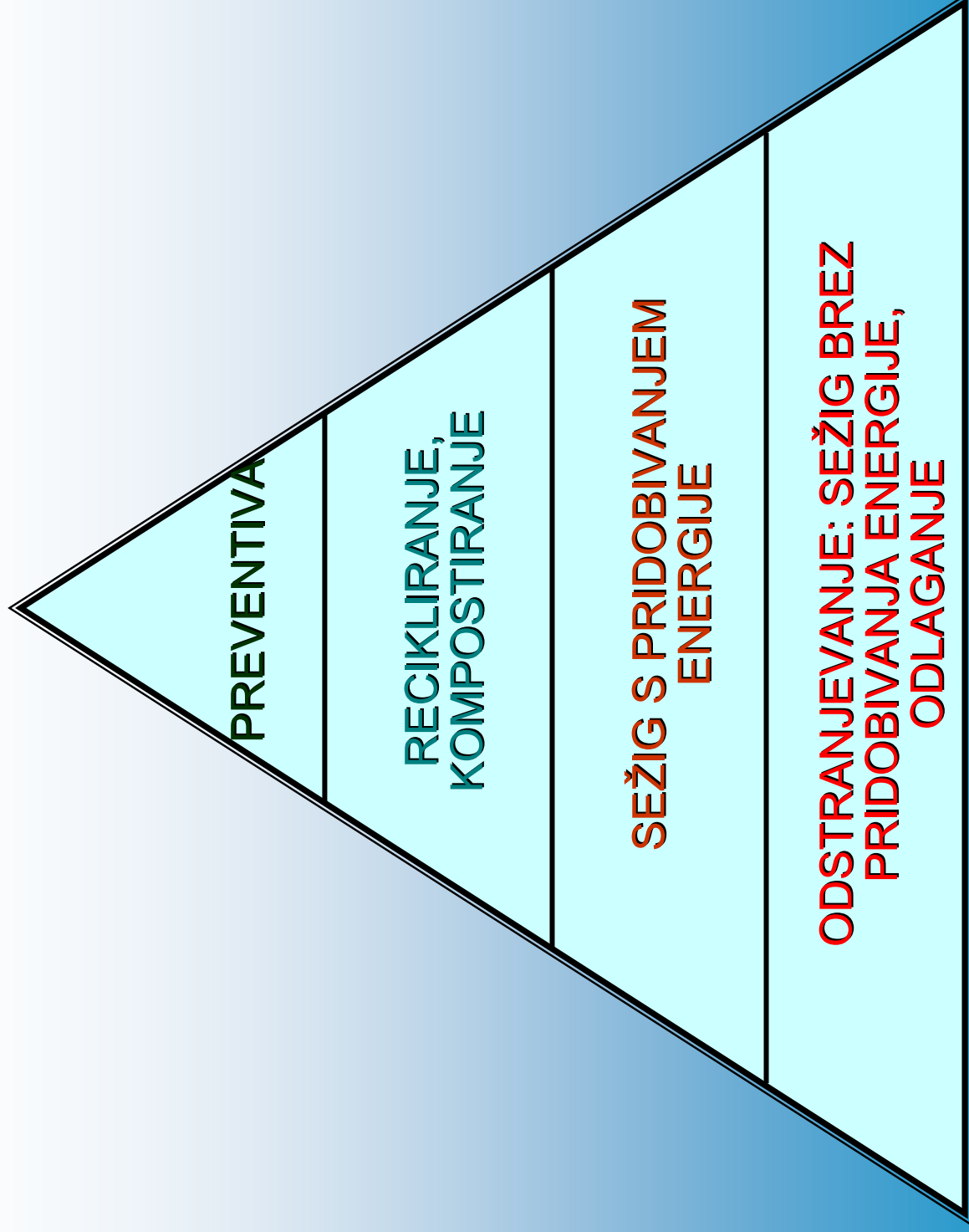
virov z:

- učinkovitejšo rabo naravnih virov
- oblikovanjem izdelkov tako, da jih je možno ponovno uporabiti / reciklirati
- zniževanjem nevarnostnega potenciala izdelkov (uporaba nenevarnih snovi)

Vračanje materialov v uporabo in proizvodne sisteme s pomočjo:

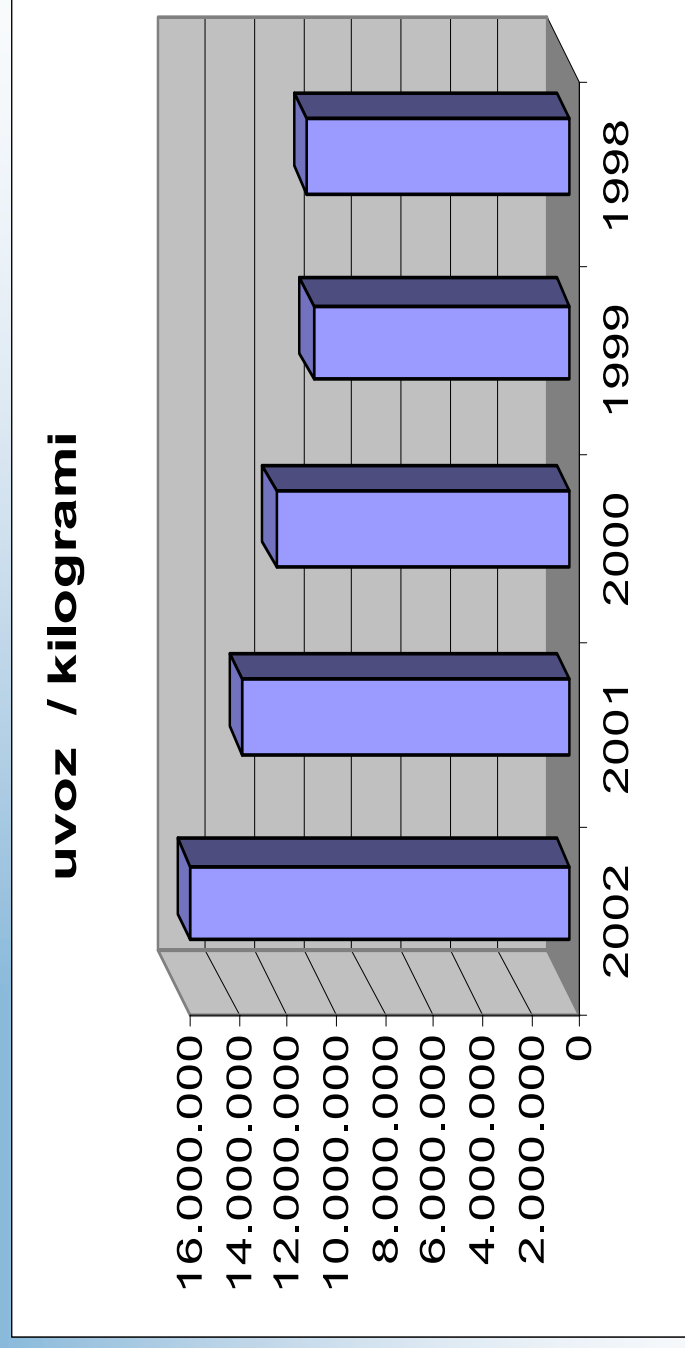
- ločenega zbiranja
- sortiranja
- ponovne uporabe
- recikliranja

Hierarhija načinov ravnanja z odpadki

Preventiva

- zmanjševanje količin nastalih odpadkov
- zmanjševanje toksičnega potenciala odpadkov

Vir podatkov: Urad RS za statistiko, uvoz materialov, ki vsebujejo PVC

Odpadki: problem ali izziv?

Koliko odpadkov nastane pri proizvodnji izdelkov?

1.5 kg pri proizvodnji ZOBNE ŠČETKE

75 kg pri proizvodnji MOBILNEGA TELEFONA

1.500 kg pri proizvodnji OSEBNEGA RAČUNALNIKA

Vir: Wuppertalski Institut

Recikliranje Slovenija

Emblažni material	Obstoječe recikl. v SLO %	Obveznost SLO do 2007 %	Predlog sprem. v EU %
papir/lepenka	43	15	60
steklo	36	15	60
plastika	5	15	22,5
kovina	16	15	50
les	10	15	-
Skupaj reciklirano	29	25-45	55-75
Skupaj predelano	29	50-65	60-80

- Komunalni odpadki predstavljajo približno 10% vseh nastalih odpadkov v Sloveniji
- Odpadna embalaža predstavlja približno 25% komunalnih odpadkov

Recikliranje – države EU

Deleži recikliranja odpadne embalaže:

Nemčija: 78,3 %

Avstrija: 64,8 %

Belgija: 62,3 %

Švedska: 57,9 %

Nizozemska: 55,2%

Odgovornost proizvajalca

Proizvajalci so za odpadke odgovorni:

Fizično: vračanje oz. ločeno zbiranje izdelkov,

Finančno: proizvajalec krije stroške ravnanja z odpadki

V Nemčiji je uporaba tega načela pri ravnanju z odpadno embalažo povzročila, da je s trga izginilo 90% sekundarne embalaže

Odlagališča: stanje v Sloveniji

- Trenutno je v Sloveniji 51 odlagališč komunalnih in eno odlagališče nevarnih odpadkov
- Skladno z zakonodajo jih deluje le 8
- Po letu 2003 naj bi delovalo le še 30 odlagališč
- Po letu 2008 naj bi obratovalo le še 17 odlagališč

Najbrž ni naključje, da je predviden pričetek obratovanja prve sežigalnice v Sloveniji prav leto 2008

Odlagališča: zahteve EU

Smernica o odlagališčih (Landfill directive 1999/31EC):

Obveznost oblikovanja strategije zmanjševanja odloženih biološko razgradljivih odpadkov, ki zajema:

- V roku 5 let zmanjšati količino odloženih biološko razgradljivih odpadkov za 25%,
- V roku 8 let zmanjšati količine odloženih biološko razgradljivih odpadkov za 50%,
- V roku 15 let zmanjšati količine odloženih biološko razgradljivih odpadkov za 65%

AGENT ORANGE

VA CARES

About Vietnam Veterans
and Other Veterans
Exposed to **Agent Orange**

- Register Health Examination
- Special Eligibility Medical Care
- Disability Compensation
- Outreach & Education
- Research

For information and assistance, contact the nearest VA Medical Center, Vet Center or Regional Office

Local Contact Information:

VA Poster 16-311 (Revised)
May 2006
V0206

Toll-free Helpline: 1-800-748-3367
www.va.gov/AgentOrange

14. avgusta 2004 je skupina vietnamskih državljanov vložila prvo skupinsko tožbo 20 let potem, ko so ZDA priznale, da je Agent Orange vzrok številnim boleznim vietnamskih veteranov

Razpolovna doba v človeškem telesu je 7 – 12 let

Slaba topnost v vodi (dobro potujejo tudi po zraku)

Bioakumulirajo se v maščobah

Zelo toksični pri nizkih koncentracijah

EPA ocenjuje da sedanja količina dioksinov, ki ga imamo v telesih, povzroči 1 – 10 primerov raka na 10.000 prebivalcev

Deleži virov emisij dioksinov v zrak na svetovnem nivoju (kg/TEQ/letno)

Viri	emisije	odklon	odstotek
sežigalnice komunalnih odpadkov	1130	680-1580	37,7
peči s sosežigom nevarnih odpadkov	680	400-960	22,66
produkcija železa in zlitin	350	210-490	11,66
cementarne (brez sosežiga nevarnih odpadkov)	320	190-450	10,66
sežigalnice bolnišničnih odp.	84	49-119	2,8
sekundarno taljenje bakra	78	47-109	2,6
izgorevanje osvinčenih goriv	11	6-16	0,36
izgorevanje neosvinčenih goriv	1	0.6-1.4	0,03
Drugi viri	346		11,53
SKUPAJ	3000	2400-3600	

Vir: Brzuzy L.P. in R.A. Hites.1996. Dioxin From Cradle to Grave: Dioxin Sources, Focusing on Prevention. Oregon State University.

Zakaj nasprotujemo sežiganju odpadkov?

- negativni vplivi na okolje in zdravje ljudi
- recikliranje prihrani neprimerno več energije kot jo sežigalnica proizvede
- sežigalnica tekmuje z recikliranjem za količine odpadkov
- sežigalnica tekmuje z recikliranjem za finančne vire
- sežigalnice nepovratno uničujejo naravne vire

Recikliranje ustvarja neprimerno več delovnih mest

- recikliranje računalniške opreme: 296,
- recikliranje plastike: 93,
- recikliranje tekstila: 85,
- recikliranje stekla: 26,
- recikliranje lesenih palet: 28,
- recikliranje papirja: 18,
- kompostiranje: 4,
- odstranjevanje odpadkov: 1.

Vir: Institute for Local Self-Reliance (ILSR), "Product Stewardship in British Columbia," Facts to Act On Series, no. 39, October 2000

Zakaj predlagamo moratorij do 2015?

V Sloveniji NE potrebujemo **sežigalnic odpadkov** pač pa novo **STRATEGIJO** ravnanja z njimi.

Strategija mora vključevati:

- **sodobna načela in načine ravnanja z odpadki,**
- **natančno določene cilje,**
- **terminski načrt,**
- **odgovornost vseh akterjev.**

Prepričani smo, da z uspešnim uvajanjem takšnega načina ravnanja z odpadki sežigalnice v Sloveniji ne bodo potrebne.